

2017. november. 08. 00:00 2017. november. 08. 13:09 HVG

Hetilap

Nagy Gábor Globális körhinta

http://hvg.hu/hetilap/2017.45/201745__paradiseiratok__adoelkerules__tehetosek__jateka__globalis_korhinta

Erkölcstelen kifogásolható, ám jobbára törvényes adóelkerülési manővereket leplezett le a legújabb, Paradise-iratok nevet kapott kiszivárogtatás. A dokumentumok csak megerősítik: a gazdagoknak van elég pénzük sok adó megspórolására.

Hatvan font túlóradíjért fagyoskodott a Nagy-Britannia és Írország közti Man sziget repülőterén 2013 januárjában egy vámtiszt. A brit koronagyarmatként az EU-n kívüli joghatósággal bíró, adóparadicsomként kedvelt sziget közalkalmazottja azt várta, hogy landoljon egy Bombardier Challenger 605 típusú magánrepülőgép, fedélzetén az új tulajdonosával, Lewis Hamilton brit Forma-1-es autóversenyzővel. A papírmunka csak kevéssel tartott tovább, mint egy kerékcseré a száguldó cirkuszban, és máris rákerült a repülőgép papírjára a szabályos importot igazoló pecsét és aláírás.

A nemrég negyedszer is világbajnoki címet szerzett Hamilton útját és adminisztrációs feladatait az az Appleby nevű, offshore cégek alapítására szakosodott iroda szervezte, amelynek adatbázisát feltörték, és a hétvégén Paradise-iratok néven – az elnevezés utal arra, hogy az Applebyt a karibi turista- és adóparadicsomban, Bermudán alapították – elkezdtek kiszivárogtatni az ott talált 6,8 millió dokumentumból. (Többmilliónyi egyéb irat 19 adóparadicsom cégnyilvántartásából került ki.) Kiderült, hogy a Forma-1 legnagyobb sztárja sem különbözik azoktól a magyar vállalkozóktól, akik cégautót lízingelnek, hogy visszaigényeljék az áfát, és elszámolják a költségeket, még akkor is, ha magánhasználatról van szó. Csak Hamilton ugyanezt egy 16,5 millió fontért vásárolt sugárhajtású repülőgéppel tette, amelyen 3,3 milliónyi áfát spórolt, majd az Appleby és az EY nemzetközi tanácsadó társaság segítségével szőtt offshore céghálón keresztül gyakorlatilag önmagától lízingelte.

A Paradise-iratokat ugyanúgy a német Süddeutsche Zeitung nevű napilap szerezte meg, mint a tavaly áprilisban felbukkant Panama-dossziét, amelynek eredete a Mossack Fonseca nevű panamai ügyvédi iroda volt. A 95 másik médiapartner – köztük a magyar Direkt36 portál – bevonásával, 67 országban összesen 381 újságíró együttműködésével átfésült dokumentumokból újra csak megerősödött, hogy amit az egyszeri állampolgárok kicsiben művelnek, azt a gazdagok jól fizetett segítőkkel, nagyban üzik: ahogy csak tehetik, kerülik az adót. Az is kiderült – legalábbis az első

körben nyilvánosságra hozott iratok alapján –, hogy a kétes pénzembereket is kiszolgáló Mossack Fonseccával szemben az offshore iparág legjobbjai között emlegetett, 1898-ban alapított Appleby jobban megválogatta az ügyfeleit, akikről a szerverei feltörése nyomán az 1950–2016 közti időszakról áll rendelkezésre dokumentum.

Míg a hírek szerint Hamiltont a szabálytalan áfamanőverekért előveheti az adóhatóság, a dokumentumhegyet feldolgozók leszögezték, hogy az esetek zömében nem történt törvénytelenység, a tehetős magánemberek és a multinacionális cégek mindössze kihasználták az offshore pénzügyi lehetőségeket az adófizetésük minimalizálására. A globális adóelkerülési körhintában pedig könnyen hihető, hogy néha a gazdagok – mint II. Erzsébet brit uralkodó – sem voltak tisztában azon ügyletek részleteivel, amelyeket a tanácsadók kötöttek számukra. Az ír U2 rockbanda énekese, Bono például csak passzív kisebbségi befektető volt egy máltai holdingcégben, amely egy litván bevásárlóközpontot vett meg. Bono is főleg erkölcsi okokból magyarázkodik, amit persze inkább tehetne azért, mert a U2 – mint számos más pop- és rockzenei szereplő – Hollandiában bejegyzett alapítványon keresztül „optimalizálja” a szerzői és előadói jogok fejében befolyó bevételei utáni adófizetést.

A multik viszont szándékosan lavíroznak az offshore lehetőségek között. Ismét célkeresztbe került az Apple, amelyet az utóbbi időben a washingtoni szenátus és az Európai Bizottság is elővett már azért, mert az amerikai multiknak utat mutatva elsőként kezdte el kihasználni bevételeinek Írországra összpontosításával adóminimalizáló manőverét (HVG, 2016. március 19.). Most kiderült, hogy amikor Brüsszel a kivételes kedvezmények felszámolására szorította rá a dublini kormányt, az Apple 2014-ben sietősen a La Manche csatornában található, brit koronagyarmati státusú Jersey szigetére költöztette át offshore leányvállalatát. Így belefért az írországi előnyök kihasználására még megadott 2020-as kifutási időszakba, amire a 2014 végéig bejegyzett offshore vállalkozások váltak jogosulttá. Ezek a manőverek is hozzájárultak ahhoz, hogy az Apple külföldön, az amerikaiánál kedvezőbb adókörnyezetben őrzött eredménytartaléka már meghaladta a 250 milliárd dollárt.

Természetesen a politikusok sem maradhattak ki a szórásból, és az első kiszivárogtatások Donald Trump amerikai elnök környezetére nézve bizonyultak kényeseknek. Egyelőre igazán az tűnik kínosnak, hogy Wilbur Ross kereskedelmi miniszter befektetési társasága még mindig résztulajdonosa a Navigator tengerhajózási cégnek, amely az orosz Szibur szénhidrogénipari vállalatnak is végez szállítási szolgáltatást. A Szibur meghatározó tulajdonosai közé tartozik Vlagyimir Putyin közeli barátja és cselgáncspartnere, Gennagyij Timcsenko – aki szerepel a Krím félsziget anektálása miatti amerikai szankciós listán –, valamint az orosz államfő kisebbik lányának férje, Kirill Samalov. A Paradise-iratokban feltűnő Gary Cohn gazdasági főtanácsadó és Rex Tillerson külügyminiszter korábbi munkahelyük,

a Goldman Sachs befektetési bank, illetve az Exxon Mobil olajmulti vezetőiként „hivatalból” voltak offshore leányvállalatok igazgatói.

Trump veje, Jared Kushner is képbe került, mert a kiszivárogtatott dokumentumok szerint az öccsével együtt alapított Cadre nevű, online ingatlanfinanszírozásra létrehozott startup cégbe beszállt Jurij Milner orosz milliárdos. Akiről most kiderült, hogy a Putyin-közelinek tartott VTB banktól kapott pénzt is befektette a Twitterbe, míg a Gazprom orosz gázipari óriás pénzügyi leányvállalata Facebook-részvényekhez jutott a segítségével. Mindkét tranzakció Milner befektetési társaságain keresztül történt, s még az előtt, hogy a két amerikai cég tőzsdére ment volna, ami után az oroszok csinos haszonnal túladtak a részvényeken. Milner ismert befektető a kaliforniai Szilícium-völgyben, Mark Zuckerberg Facebook-alapító a barátai közé tartozik. Mint mondja, a Twitter- és Facebook-papírok vásárlása az ő részéről ugyanúgy üzleti döntés volt, mint ahogy beszállt a Cadre-be. Ahol rajta kívül a Goldman Sachs és Soros György is befektető.